

πολιτική μας ζωή, γιατί θ' αποτελούσε τον πυρήνα του νεωτερικιστικού κύκλου, όπου θα μπορούσαν ν' αναπτυχθούν ιδέες, ξένες, είν' αλήθεια, προς πολλούς από τους αναγκαστικούς συνεργάτες μας. Γιατί αυτό κ' εκείνος, όπως και πολλοί από τους νέους, αίστανότανε βαρειά; Πώς οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που βοισκόντανε σε ψυχική και ιδεολογική συγγένεια μαζί μας, ήτανε φανατισμένοι στο βενιζελισμό, κι αυτό εμπόδιζε κάθε συνεργασία μας μαζί τους, αφού ο βενιζελισμός εσήμαινε και σημαίνει προσωπολατρεία, ξενολατρεία και καταπίεση της ελεύθερης σκέψης, αφού εσήμαινε και σημαίνει προσπάθεια να επικρατήσει με περιφρόνηση της δημοκρατικής αρχής, πώς ένας ελεύθερος λαός μόνο μ' ελεύθερες έλκοντες εκδηλώνει τη θέλησή του για τον τρόπο που θέλει να κυβερνηθεί. Πώς από την άλλη μεριά όλα τα στοιχεία που καταδίκασε η επανάσταση του 1909, που μās είχε όλους τους νέους ψυχικά στο στρατόπεδό της, αποτέλεσαν τότε την αντιπολίτευση του Βενιζέλου και φυσικά σήμερα θρόνιζαν στο αντιπολιτευτικό στρατόπεδο, όπου είναι αναγκαστικά. Γι' αυτό, αποκοιτώντας την ένωση με το βενιζελισμό, σά σύστημα ανελεύθερο και σύστημα που στην πολιτική του και στη νομοθεσία του εφάρμοσε την αντιγραφική και τη μίμηση, με μιὰ λέξη τον ξενισμό, και σαν προσκόλληση προσωπολατρική κάτω από μιὰ καταδληπτική μονάδα, και μὴν μπορώντας να συνεργαστούμε με τα προοδευτικά του στοιχεία, αφού εκείνα δεν ξεχώριζαν από το σύστημα, τόσο ανάξιο γι' αυτά, έπρεπε να προσπαθήσουμε πώς η αντιπολίτευση να πάρει μιὰ ελληνική, και νεωτερικιστική κατεύθυνση σε όλα τα προβλήματα, πολιτικά και κοινωνικά, κι' αυτό θα ήταν ίσως εὐκολώτερο ἐδῶ όπου έλειπε η καταδληπτική μονάδα και όπου τ' αντιδραστικά στοιχεία δὲ θὰ είχαν τὸ ἥθικο κύρος γιὰ ν' αντισταθούν στην πρόοδο. Μὰ τὴ στιγμή που δὲ θὰ ήτανε δυνατό να πραγματοποιηθούν οἱ αἰσιόδοξες αὐτὲς ἐλπίδες και ἡ σημερινή αντιπολίτευση, παίρνοντας στὰ χέρια της τὴν κυβέρνηση, θὰ κινιότανε τυχόν σὲ ἀντιδραστική ἰδεολογία, τότε πάλι ξεκαθάριζε πὼς Εκείνος, ὅπως και οἱ ἄλλοι που ἔβλεπαν ἔτσι τὰ πράγματα, θὰ ήτανε ἀπὸ τοὺς πρώτους που θ' ἀντιπολιτευότανε τοὺς σημερινούς συνεργάτες Του. Και μιὰ τέτοια κίνηση θὰ ήτανε εὐκολώτερη σὰν ἕνας ἀγῶνας πρὸς τὴ σημερινή ἀντιπολίτευση παρὰ σὰν ἕνας ἀγῶνας με τὸ βενιζελισμό και γι' αὐτὸ μὲ τις ἐπιφύλαξεις και μὲ δ. λους τοὺς δισταγμούς τὸ πρώτο ήτανε νὰ πολεμηθεῖ ὁ βενιζελισμός και τὸ δεύτερο ἡ ἀντίδραση μέσα στὸν ἀντιβενιζελισμό, ἂν τυχόν δὲν κατόρθωνε νὰ παραμεριστεῖ με τὴν ἥθικὴ ἐπικροὴ τῶν προοδευτικῶν στοιχείων τῆς ἀντιπολίτευσης. Αὐτὲς ήτανε οἱ ὁμιλίες μας τὲς τελευταῖες βδομάδες και ἀκόμη δυὸ μέρες πρὶν ἀπὸ τὸν ἀγριο φόνο του.

Νὰ γιατί ὁ φόνος τοῦ Ἰδα, καθὼς μάλιστα ἔγινε, ἀπὸ στοιχίους τῆς ἐλληνικῆς πατρίδας, πού τῆς εἶχε ἀποερῶσει ὅλη του τὴ σκέψη και τὴ δράση ήτανε ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα διστυχήματα γιὰ τὴν πολιτικὴν κίνηση. Και τὸ τέλος αὐτὸ τὸ κάνει πῶς τραγικὸ ἡ σκέψη πὼς Αὐτὸν ἀκριβῶς βοήθησε νὰ χτυπήσει τὸ πολιτικὸ μίσος, ἔχον ἀπὸ τοὺς ἀγνότερους και ποσοδευτικώτερους ἀντιπολιτευόμενους. Στὸ πρόσωπό Του γάβηκε ὁ φανατικὸς δημοτικιστὴς, ὁ ἰδεολόγος ἐθνικιστὴς και ὁ προοδευτικὸς πολιτικὸς πού με τὴν

ἀγνὸ Του χαρακτήρα και τὴν ἐπιμονή Του στὲς ἰδέες Του θὰ βοηθοῦσε στοὺς καινούργιους δρόμους πού μās ἀνοίγει ἡ μεταπολεμικὴ περίοδο.

Κάθε Ἕλληνας θὰ γονατίσει μπροστὰ στὸν τάφο Του και με ὅλη του τὴν ψυχὴ θὰ κλάψει τὸ ἄδικο και ἄγριο τέλος Του. Κάθε Ἕλληνας θὰ ζητήσει νὰ ἐξαγνιστεῖ ριζικά τὸ ἔγκλημα πού ἔγινε ἀπὸ ἐλληνικὲς σφαῖρες ἐπάνω σὲ Κεῖνον πού ἔβαλε τὴ ζωὴ Του στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

A. ΤΡΑΝΟΣ

ΣΤΟ ΑΔΙΚΟΣΚΟΤΩΜΕΝΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Τοῦ λαοῦ τοῦ ὀργισμένου ἢ στραβομάρα

Σοῦγινε μοῖρα, σ' ἔστειλε σὶ' ἀστέρια. —

Κρυφὴ Σου, ἐλπίδα ὁ νιός, κρυφὴ λαχάρα,

Κρύψε, Ἀθίνα, τὸ πρόσωπο στὰ χέρια!

Ντροπὴ και πόνος! νά, περνáει τὸ ξόδι.

Σταβρός, παπὰς, κιβούρι κ' ὁ ἀσπρομύλλη;

Ὁ γέρος πάει σκιφτός κ' ἀνοίγει πόδι.

Καὶ λάμπει ἀπ' τῆς ζωῆς τὸ φῶς τῆς ἄλλης.

P.

Ω ΔΙΑΛΕΧΤΕ ΚΙ' ΕΥΓΕΝΙΚΕ

Ὡ διαλεχτέ κι εὐγενικὲ κι ἀδικοςκοτωμένε!

μέσ' στὲς καρδιές μας μ' ἀσβήσια χρυσὰ φημέα γραμμένε,
ὅπως καθάριος ἔζησες, με φρόνημα, γενναῖος,
πάντα στὰ μέτια μας μπροστὰ και ζωντανός και νιός.

Χλωμὲ ἡσυχιερὲ μας πλάσανε, οὐκράα τελεκημένε,

σὺν τίς ψυχῆς κι οἱ ζωτικῆς και τὰ πουλὶ σὲ κλαῖνε.

Σὲ κλαῖει ἡ Μακεδονία σου γῆ πατρικὴ γεννητέρα

κι ὅπου ἡ φωνὴ σου ἀκούστηκε τοῦ λυτρωμοῦ μηνίτερα.

Στὸ μνημῆμα σου ὅλων τῶν ἀνδρῶν σκουρῶ τὴ χλωράδα

ὅλων και κίμωνων και βουνῶν πού κινεῖν τὴν Ἑλλάδα.

ΑΛΙΑ ΠΑΤΡ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ

Τὸ τηλεγράφημα ποῦστελε ὁ κ. Βενιζέλος στὴν οἰκογένεια τοῦ Δραγοῦμη ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀξίζει νὰ πάρει μιὰ θέση σὲ τοῦτο τὸ ἐπιμνημόσυνο φύλλο. Τὸ τηλεγράφημα εἶναι αὐτό:

«Μανθάνω μετὰ τῆς πλέον ὀδυνηρᾶς συγκινήσεως τὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον σὰς πλῆττει, και σὰς παρακαλῶ, καθὼς και τὴν οἰκογένειάν σας, νὰ δεχθῆτε τὴν ἐκφρασὴν τῆς βαθειᾶς μου συμπαθείας.

»Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὰς ὑπερόχους ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ὁ νιός σας προσέφερεν ἀπὸ τῆς νεότητός του πρὸς τὴν Πατρίδα. Ἐτραφον ἀνέκαθεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἠδύνατο νὰ παρασχη και πλεόν ἐπιφανεῖς εἰσέτι ὑπηρεσίας.

»Ὁ φρικῶδες θάνατός του με θυμίζει εἰς λίπην.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ